

OPINION

POLITISK REDAKTÖR: JOHAN HAKELIUS johan.hakelius@fti.se

FINANS TIDNINGEN

LÖRDAG 15 JANUARI 2000

Spontanteater, euroakt 2

DET ÄR NYHETEN SOM EGENTLIGEN INTE ÄR EN NYHET. Socialdemokraternas partiledning säger ja till EMU, men inte just nu och med en del villkor.

Vill man vara riktigt krass kan man säga att det inte betyder någonting, av flera skäl. Till att börja med var det väntat. Det är snarare en bekräftelse än ett besked. Det innebär inte heller någon egentlig förändring av Sveriges förhållande till EMU under de närmaste åren. Sverige väljer att fortsätta stå utanför. Tidsperspektivet – det rör sig åtminstone om tre år innan ett beslut att gå med kan fattas – gör också sitt till. Tre år är lång tid. Inom politiken, men också för euron. Mycket kan hända under tiden som påverkar det faktiska beslutet om Sveriges förhållande till EMU.

Men politik är mer än fattade beslut och slutförhandlade allianser – det är symboler, stämningar, och uppförandekoder. Och EMU är mer politik än något annat.

Med den socialdemokratiska partistyrelsens beslut följer med all säkerhet en lättad inom stora delar av rörelsen. Partitoppens vägran att ha någon egentlig åsikt i frågan har dragits så långt att den blivit mer/plågsam än rådslan för att ett ja ska splittra partiet. Det är ju som det brukar i organisationer som premierar konformism: har inte ledningen någon åsikt är det bäst att följa exemplet och själv hålla sig åsiktsfri. Rådslan för att tycka något i EMU-frågan har fått så långt inom socialdemokraterna att det till och med finns ombud till den extra partistämman om EMU som vägrar att tala om vad de tycker om EMU.

Ridå för en pjäs, premiär för nästa

DET BLIR FÖRHOPPNINGSVIS ETT SLUT PÅ DET NU. Naturligtvis kommer konformismen fortfarande att styra: partistyrelsens "ja, lite senare" kommer också att bli den gängse åsikten bland kongressombuden. Men åtminstone får de börja argumentera för en åsikt, istället för att argumentera för att inte ha en åsikt.

Chanserna att det nu ska bli en vettig debatt om EMU och Sveriges eventuella deltagande – inte bara tystnad och trista propagandagapet – har ändå ökat. För även om gårdagens besked ger en rejäl skjuts till EMU-positiva socialdemokrater kommer det också att sporra de mer tveksamma. Ställningstaganden föder alltid sin egen motsats. Dimman lättar en aning och avslöjar skarpare konturer.

MEN DEN SOM INBILLAR SIG att frågan nu en gång för alla är avgjord lurar sig. Persson har gjort en Blair: ett avvakande utan argument har blivit ett avvakande med argument. Gort så. Det innebär dock inte att den utpräglande taktikern Persson, känd för tvåra kast beroende på vad som passar för tillfället, har slutat vara taktiker. Och på tre-fyra år hinner man taktisera en hel del.

Ridå för en pjäs, premiär för nästa. Och det är fortfarande spontanteater: slutet är inte ens regissören säker på.

I BLAND GÅR DET inte ihop ens för direktörer. För fem år sedan skulle det gås ihop: Mellan Saf och Industriförbundet, alltså Ledargarnityret kom riktigt långt. Så långt att, de som slutligen hade att avgöra om sammanslagningen skulle ske hamnade på efterkälken och vände om. Av planer och rapporter och tjugiga presskonferenser blev det – ingenting. Det var ett kännbart slag. Luften gick ur organisationerna. Det blev mycket slickande av

sår under en längre tid. Men nu är det dags igen. Volvochefen Leif Johansson, både i Safs och Industriförbundets styrelse, har lett framtagandet av en rapport i ärendet. Riktningen är glasklar. Det är fusion som gäller. Särskilt glasklar är riktningen från Industriförbundets sida. Det är en ofarlig gissning att initiativet kommer från det hållet, inte från Safs ordförande Anders Scharp, som en del påstår.

Att det förhåller sig så beror inte bara på att Saf sitter på en rejäl kassakista som man inte vill förlora makten över hur som helst. Det är något annat som styr tankeba-

norna på Saf. Fusion, men först på ett par års sikt, lyder budskapet som nu kablats ut. Varför ett par år, kan man undra. Vad är det som ska ha hänt då; som gör det hela lämpligare än vad det är nu? Enda sak. År 2002 är det hundra år sedan Saf bildades. Fyrverkerier, tal, champagne, fest, pompa, stå! Anders Scharp vill helt enkelt inte fusionera bort rollen som festgeneral. Så vi får vänta lite till innan det går ihop för direktörerna.

JOHAN HAKELIUS

johan.hakelius@fti.se 08-506 245 75

Växthusflagellanter

Det blir varmare. Klädsel: tagelskjorta

SIGNERAT

När pesten svepte över Europa anbefalldes trons väktare självpåkning som motmedel. De gjorde, i dag också, men nu är det klimatförändringarna som driver gisslartaget.

Häromdagen såg jag ett nyhetsinslag på tv där engelskans "global warming" översatts till "växthuseffekten" på svenska. Så reflexartad har alltså kopplingen blivit mellan jordens stigande medeltemperatur och den vanligaste teorin om vad som orsakar fenomenet, att en översättare på Sveriges Television inte längre förmår, eller tycker sig behöva, skilja på begreppen.

Det är som om man på medeltiden hade översatt "The Black Plague" – digerdöden – till nåt i stil med "Guds vrede". Ty det var den tidens främsta teori om orsakerna till denna mänskliga megakatastrof som började på Sicilien på hösten 1347 och långsamt spred sig norrut.

Våren 1348 hade pesten nått Florens. På sensommaren 1349 var det den norska hamnstaden Bergens tur och 1350 slog digerdöden till i Sverige. Det dröjde till mitten av 1350-talet innan epidemin klingade av och försvann österut via Finland. Då hade den dödat 25 miljoner människor, en fjärdedel av Europas befolkning.

För drygt 100 år sedan upptäckte schweizaren Alexandre Yersin och japanen Shibasaburo Kitasato att digerdödens orsakades av en bakterie som hade, och alltjämt har, sin hemvist bland murgdjur och andra rodentier i Centralasien. Smittan nådde Europa genom det ökade handelsutbyte mellan öst och väst som uppstått i spåren av mongolernas erövringar.

Men om detta hade medeltids-européerna inte en susning. I sitt vilnsa-sökande efter orsaker till det som drabbat dem vände de sig till den institution som då ansågs sitta med all kunskap och alla svar, nämligen kyrkan. Svaret blev Guds

Muslimier i Karachi hyllar minnet av profeten Mohammads söson med självpåkning. I Sverige använder public service-tv samma beska medicin.

vrede och som motrecept rekommenderades böner, späkning och självlägeri.

Människor samlades i flertusen-hövdade gisslartåg. Under klagorop, grät och bön drog de halv nakna fram mellan Europas städer och byar, allt under det de pryglade varandras ryggar så blodet rann. De kallades flagellanter. Ingen förstod att de snarast bidrog till epidemins spridning.

Det fanns andra förklaringar och förslag till motrecept också, som inte heller hade hjälpt men som i alla fall inte krävde späkning, men självlägerbudskapet gick hem.

Vad har då detta med växthuseffekten att göra? Jo, när höststormarna ven som värst kring husknutarna i Europa för några veckor sedan och dödade ett 100-tal människor och orsakade skador för miljarder, frågade sig folk vilset vad det är som händer.

Medierna lät frågan gå vidare till vetenskapsmännen, var tids motvarighet till medeltidens präster och de svarade: Det är växthuseffekten! Fast det är tveklaktigt om de vet så mycket mer om den saken än prästerna visste om digerdödens orsaker.

Dessutom hotar de med översvinnningar och allt svårare oväder om inte...Om inte vad? Jo, om vi inte gör bot och spårer oss!

Vi måste höra upp med att köra bil. Vi måste sluta flyga flygplan. Vi måste övergå till lokal produk-

tion istället för att skicka mat och varor värns och tvärs över jordklotet och så vidare. Vi måste kort och gott ersätta vår moderna hedonistiska livsstil med något lite mer medeltida.

Det finns avvikande förklaringsmodeller som inte kräver späkning, men de brukar avvisas med argumentet att så många fler tror på växthuseffekten, vilket är ungefär samma sak som att påstå att en trosupfattningens sannolikhetsgrad ökar med antalet anhängare.

Och åter är det självlägerbudskapet som går hem. Särskilt i Sverige. Pastor Persson har gjort växthusflagellanter till officiell politik med koldioxidskatter och andra spåkande pålagor.

Mer har vår föreställningsvärld alltså inte förändrats sedan medeltiden, än att botgöringen kommer till heders som metod var helst tro ännu inte ersatts av vetande.

AXEL ODELBERG
axel.odelberg@telia.com 08-506 245 00

Författare och debattör

FINANSTIDNINGEN
INGÅR I MODERN TIMES GROUP

TELEFON
08-506 245 80

FAX
08-14 99 30

POSTADRESS
Box 70347, 107 23 Stockholm

BESÖKSADRESS
Kungsgatan 18, 4 tr.

REDAKTIONEN
E-post: redaktion@fti.se
Fax: 08-14 99 30

LÄSARSERVICE DYGNET RUNT
Beställning: 08-506 245 60
Utesälvning: 08-506 245 60
Fax: 08-506 245 62

ANNÖSER
E-post: prem@fti.se
Telefon: 08-506 245 80
Fax: 08-506 245 81

CHEFREDAKTÖR/ANSVARIG UTGIVARE
Jon Åsberg

VERKSÄLLANDE DIREKTÖR
Peder Ramel
UTGIVARE
Sveriges Finansnyheter AB

PRENUNERATIONSPRISER

Hells 2 443 kr (inkl moms 2 590 kr)
Halvår 1 368 kr (inkl moms 1 450 kr)
Kvartal 745 kr (inkl moms 790 kr)
Månad 250 kr (inkl moms 265 kr)

Postgiro: 92 03 03-5
Bankgiro: 5470-1018

WEBSIDA OCH TEXTARKIV

Finanstidningen lagras elektroniskt och finns tillgänglig på internet-adressen www.fti.se.
Där finns arkiv sedan 1 januari 1997. Artiklar kan även beställas per telefon 08-506 245 00 för 250 kronor plus moms per artikel.
Förbehåll mot elektronisk lagring och publicering måste göras av skribenten. Detta medges normalt inte. För beställning material ansvarar material se.

173000 LÄSARE
 15 år som Sveriges mest lästa tidning

